

Samen voor succes in armoedebestrijding: Lelystad

*Onderzoek en advies in het kader van de Nederlandse
Stedenestafette 2010*

Trudi Nederland
Fabian Dekker
Jessica van den Toorn

Augustus 2010

Inhoud

1	De Stedenestafette in Lelystad	5
1.1	De Stedenestafette	5
1.2	De manifestatie van Lelystad	5
1.3	Leeswijzer	6
2	De minima en inkomensondersteuning in Lelystad	7
2.1	Kerncijfers over de gemeente	7
2.2	De gemeentebevolking in tien inkomensgroepen verdeeld	8
2.3	Wie zijn de minima in Lelystad?	9
2.4	De regelingen voor minima in Lelystad	9
3	Armoedebeleid in Lelystad: gemeente en maatschappelijke organisaties	11
3.1	De inzet van de gemeente	11
3.2	De inzet van maatschappelijke organisaties	13
3.3	Minima over het minimabeleid	13
3.4	Mooie projecten voor de minima	14
4	Samenwerken aan armoedebeleid	17
4.1	Inkomensverbetering en maatschappelijke participatie van de minima	17
4.2	Samenwerking binnen het gemeentelijke apparaat	17
4.3	Samenwerking tussen de gemeente en maatschappelijke organisaties	19
4.4	Samenwerking van maatschappelijke organisaties en groepen onderling	23
4.5	Lokale samenwerkingsverbanden	23
5	Versterking van de lokale sociale agenda	25
5.1	Respons op de vragen van de gemeente Lelystad aan het veld	25
5.2	Wensen voor de lokale sociale agenda	28
5.3	Wij willen meer samenwerken	29
6	Samen verder werken aan succes: conclusies en aanbevelingen	32
6.1	De inhoud van het beleid	32
6.2	Het versterken van de samenwerking	33
6.3	Het bereiken van de doelgroep	33
6.4	Het betrekken van de doelgroep	34
6.5	Inzicht in de effecten van beleid	34
7	Literatuur en documenten	35
	Bijlage 1 Wensen over de lokale sociale agenda	36
	Bijlage 2 Over het onderzoek in Lelystad	38

1 De Stedenestafette in Lelystad

1.1 De Stedenestafette

2010 is het Europese Jaar ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting en de gemeente Lelystad doet mee. Armoede en sociale uitsluiting zijn ook in Nederland hardnekkige fenomenen die, volgens Europese cijfers, ongeveer 10% van de bevolking raken. Het tegengaan van armoede en uitsluiting gebeurt vooral lokaal. Het huidige beleid is steeds meer gericht op het doorbreken van de afhankelijkheid van mensen met een minimuminkomen en op het bevorderen van hun participatie en zelfredzaamheid.

Op initiatief van de gemeente Utrecht, MOVISIE en het Verwey-Jonker Instituut is er dit jaar een Stedenestafette: dertig gemeenten zullen elkaar het stokje doorgeven om aandacht te creëren voor armoede in Nederland. Lokale initiatieven krijgen door de Stedenestafette meer bekendheid, gemeenten kunnen leren van elkaar, en op lokaal niveau wordt de samenwerking tussen verschillende partijen versterkt.

De gemeente Lelystad is deelnemer aan de Stedenestafette. In die hoedanigheid organiseert Lelystad in 2010 een lokale manifestatie en maakt de gemeente met betrokkenen bij het armoedebeleid een lokale sociale toekomstagenda. Het gaat in de Stedenestafette om versterking, vernieuwing en verbetering van de lokale samenwerking ten behoeve van de mensen met een minimuminkomen. Aan het eind van het jaar zal de opbrengst van de Stedenestafette gepresenteerd worden aan landelijke en Europese overheden en organisaties.

In dit kader voert het Verwey-Jonker Instituut in de gemeente Lelystad een onderzoek uit naar de samenwerking op het gebied van armoede en sociale uitsluiting. Dit onderzoek kent verschillende onderdelen: een inventarisatie van het bestaande onderzoek en de inhoud van het beleid, een enquête en interviews (zie Bijlage 2 voor meer details over het onderzoek). De resultaten van het onderzoek zijn verwerkt in dit rapport.

De wethouder van Lelystad presenteert de belangrijkste resultaten op de manifestatie die de gemeente Lelystad organiseert, 'Armen uit de mouwen!' getiteld.

1.2 De manifestatie van Lelystad

De gemeente Lelystad organiseert op 22 september een armoedeconferentie, een jaar na de vorige armoedeconferentie. Het doel van de vorige conferentie was om samen met alle partners uitvoering te geven aan het Lelystadse armoedebeleid, met als centraal uitgangspunt het bieden van kansen aan de mensen die dat nodig hebben, vooral aan kinderen die het nodig hebben en aan hun ouders. Het resultaat van die conferentie was dat alle betrokkenen bereid waren het armoedebeleid uit te voeren: *'Het gaat erom dat je als kind mee kunt doen. Minstens zo belangrijk als geld zijn onderwijs, opvoeding, werk, integratie, vroegschoolse educatie, enzovoorts. Samenwerking tussen*

alle partners om samen met ouders die hulp te bieden die nodig is, is cruciaal. Het gaat erom te kijken wat bij een gezin nodig is, in die specifieke situatie, en dit samen met de ouders te bepalen en uit te voeren.' (Verslag Armoedeconferentie 2009).

Het thema van de conferentie dit jaar is het doorzetten van de samenwerking. De gemeente wil die samenwerking versterken en de verantwoordelijkheid voor het beleid nog meer delen. Het gaat om een verandering van een sterke, bepalende rol op het gebied van armoedebestrijding naar een sterk draagvlak in het maatschappelijke middenveld voor het bepalen en uitvoeren van armoedebestrijding. De rol van de gemeente wordt dan meer die van regisseur.

Inmiddels is er in Lelystad al veel samenwerking tot stand gekomen: er bestaat een Participatieplatform rond het behartigen van de belangen van mensen met een minimuminkomen en een werkgroep preventief armoedebeleid. Dit platform en deze werkgroep waren al intensief betrokken bij de voorbereiding van de conferentie in 2009 en verlenen ook dit jaar hun medewerking.

1.3 Leeswijzer

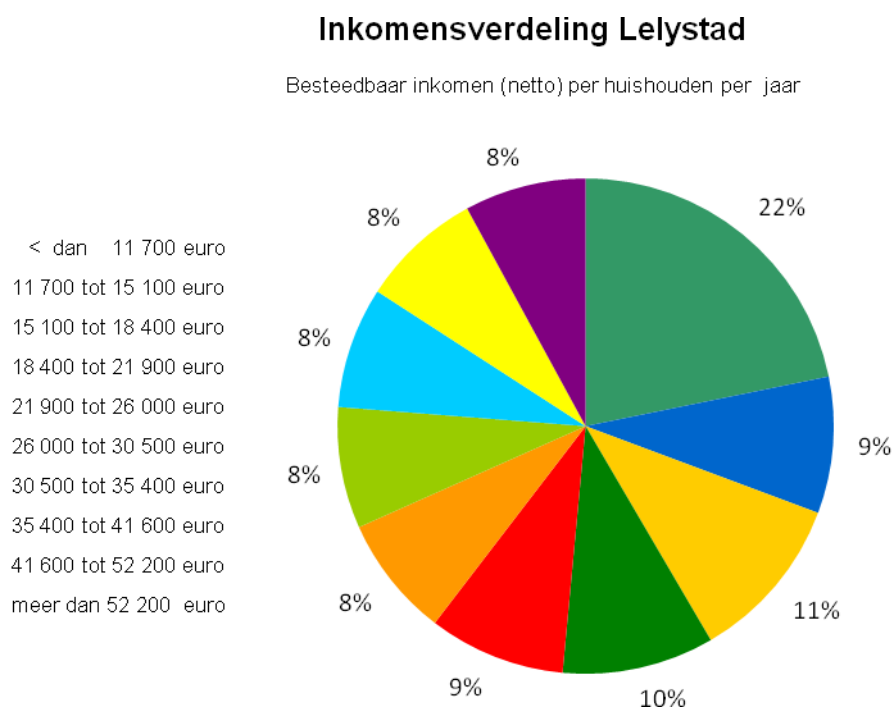
In dit rapport brengen we het beleid en de praktische initiatieven rond armoede en sociale uitsluiting in Lelystad op hoofdlijnen in kaart. Er zijn zes hoofdstukken, opgebouwd uit een aantal korte paragrafen. Voor de andere gemeenten die deelnemen aan de Stedenestafette zal het rapport op dezelfde manier worden opgezet. De citaten in de tekst zijn afkomstig uit de interviews en de enquête. Het eerste hoofdstuk is de inleiding, met informatie over de manifestatie. Hoofdstuk 2 concentreert zich op de vraag wie de minima in Lelystad zijn en hoe hun inkomensondersteuning geregeld is. In Hoofdstuk 3 gaan we nader in op het armoedebeleid; zowel de inzet van de gemeente als die van de maatschappelijke organisaties komen aan bod. In Hoofdstuk 4 staat de samenwerking tussen de verschillende partijen centraal. Hoofdstuk 5 heeft de wensen voor de lokale sociale agenda als onderwerp. In Hoofdstuk 6, tenslotte, presenteren we de conclusies en aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek.

2 De minima en inkomensondersteuning in Lelystad

2.1 Kerncijfers over de gemeente

Aantal inwoners	73.848
<i>Bron: CBS per 1 januari 2009.</i>	
Aantal uitkeringsgerechtigden	7.810
<i>Bron: CBS 2009 3e kwartaal.</i>	
	4.350 Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen
	1.790 Ww-uitkeringen
	1.670 Bijstandsgerechtigden
Aantal huishoudens onder de 120% bijstandsniveaugrens	4.079
<i>Bron: StimulansZ 2008.</i>	
Aantal kinderen in een bijstandssituatie	1.100
<i>Bron: Kinderen In Tel. Databoek 2010.</i>	

2.2 De gemeentebevolking in tien inkomensgroepen verdeeld

Tien procent van de huishoudens in Lelystad bevindt zich in de laagste inkomensgroep, die minder dan 11.700 euro per jaar te besteden heeft. Landelijk varieert het aandeel van de laagste inkomensgroep in de gemeentebevolking van 5% tot 23% (CBS, 2006).

2.3 Wie zijn de minima in Lelystad?

Lelystad is een gemeente met een relatief hoog percentage huishoudens met een laag inkomen. Volgens een beleidsambtenaar die wij spraken, is Lelystad weliswaar de kleinste van de G-32 steden, maar lijkt het qua problematiek eerder op een grote stad als Rotterdam. Een verklaring is dat er in de gemeente veel mensen wonen met een lage sociaaleconomische status. In gemeentelijke benchmarks, zoals de 'Atlas voor gemeenten', waarbij de 50 grootste gemeenten op verschillende punten met elkaar worden vergeleken, neemt Lelystad inderdaad een relatief lage positie in. Dit kan grotendeels worden toegeschreven aan de specifieke bevolkingsopbouw van veel laag opgeleide jongeren. Dit vergroot de risico's op armoede. Een beleidsambtenaar plaatst dit in een historisch perspectief: *'Dan moet je teruggaan naar de jaren '70 en '80. In die periode had Lelystad een grote aantrekkingskracht op de traditioneel meer 'kwetsbare' groepen zoals laagopgeleiden, werklozen en mensen met een Wao-uitkering. Dat is de achtergrond die je moet kennen om de huidige situatie te begrijpen'.*

De belangrijkste groep minima in Lelystad bestaat uit jonge, laag opgeleide mensen tussen de 18 en 45 jaar. Er wonen relatief veel Wajongers en kleine zelfstandigen met een minimuminkomen. De gemeente heeft een zelfstandigenloket om deze mensen te ondersteunen. Andere groepen minima in Lelystad zijn mensen die (bijvoorbeeld door een hoge schuldenlast) in langdurige armoede leven, alleenstaanden, en mensen die door fysieke en/of mentale beperkingen of een slechte taalbeheersing verschillende problemen ervaren bij het deelnemen aan de samenleving.

Volgens de geïnterviewden zijn de risicogroepen in Lelystad voldoende zichtbaar. Met name via de vaststelling van de zogenaamde 'armoederisicoprofielen' heeft de gemeente meer houvast gekregen bij het gericht zoeken naar minima. Zo wordt een kind tussen 0 en 18 jaar bijvoorbeeld eerder door armoede getroffen als de ouders in armoede leven, laag opgeleid zijn, een slechte gezondheid hebben of taalproblemen ervaren. De leeftijdscategorie 0 tot 18 jaar staat centraal in het preventieve armoedebeleid. De reden hiervoor is dat preventieve maatregelen gericht op het voorkomen van armoede vooral in deze leeftijdsfase effect hebben (zie ook de armoedenota 'Meedoen is Mogelijk', 2009).

De minima hebben volgens onze gesprekspartners vooral behoefte aan maatwerk. Dit kan bijvoorbeeld een individuele interventie zijn, gericht op deelname aan het arbeidsproces, maar ook een specifieke regeling vanuit de bijzondere bijstand. De belangrijkste behoefte is volgens één van onze respondenten geen inkomensondersteuning maar begeleiding *'(...) om zelf weer de regie te kunnen voeren over het leven'.*

2.4 De regelingen voor minima in Lelystad

Spoor 1:

- opvoedings- en ondersteuningscursussen (voor ouders en voor professionals);
- gratis deelname aan de VVE peuterspeelzaal;
- vaststelling van het armoederisicoprofiel bij consultatiebureaus;
- extra ondersteuning voor leerlingen met ontwikkelingsachterstanden;
- School's Cool overgang van het basisonderwijs naar het VO;

- School's Cool overgang van het VO naar het MBO;
- intensivering van de intake van jongeren;
- schuldhulpverleningstrajecten (met name voor jongeren);
- investeren in de uitvoeringsorganisatie (uitbreiding fte).

Spoor 2:

De gemeente Lelystad hanteert als norm voor ondersteunende maatregelen binnen het armoedebeleid 120% van het sociaal minimum. Tabel 1 geeft een overzicht van de ondersteunende maatregelen in Lelystad.

Tabel 1: Armoederegelingen in Lelystad

Regeling	Doelgroep
Langdurigheidstoeslag	Voor mensen die gedurende een periode van meer dan drie jaar een minimuminkomen hebben.
Bijzondere bijstand	Voor mensen die op of onder 120% van het sociaal minimum leven en bijzondere kosten hebben (door bijzondere omstandigheden, langdurige ziekte, of een handicap).
Bijdrage voor de maatschappelijke participatie van jongeren t/m 17 jaar	Een participatiebijdrage voor gezinnen met een inkomen op of onder 120% van het sociaal minimum.
Bijdrage voor de maatschappelijke participatie van ouderen	Een participatiebijdrage voor mensen van 65 jaar en ouder met een laag inkomen.
Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering	Voor mensen met een inkomen op of onder 120% van het sociaal minimum.
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Voor bijstandsgerechtigden en andere mensen met een inkomen op bijstandsniveau.
Schuldhulpverlening	Schuldhulpverlening is gericht op alle inwoners van Lelystad met problematische schulden.

Bronnen: Meedoen is Mogelijk (2009); www.lelystad.nl.

In het jaar 2010 zal in Lelystad de eerste Armoedemonitor verschijnen, waardoor er meer zicht zal ontstaan op het gebruik van de regelingen rond inkomensondersteuning.

3 Armoedebeleid in Lelystad: gemeente en maatschappelijke organisaties

3.1 De inzet van de gemeente

Visie en doelstelling van het armoedebeleid

De gemeente Lelystad heeft een brede visie op armoede, zo is te lezen in de beleidsnota's (2006, 2009). Armoede is een complex verschijnsel, waarbij meerdere aspecten een rol spelen: *'dit maakt dat we armoede altijd vanuit een breed perspectief benaderen'*. Mensen kunnen bijvoorbeeld inkomensproblemen hebben die gekoppeld zijn aan een slechte lichamelijke en/of geestelijke gezondheid. Als het om armoede gaat, dan moet naar de totale leefsituatie van mensen worden gekeken. Armoede in 'enge zin' richt zich uitsluitend op de financiële situatie van mensen.

Om de armoede te bestrijden maakt de gemeente gebruik van een zogenaamd tweesporenbeleid: het eerste spoor is gericht op preventie ('de voorkant') en het tweede spoor op inkomensondersteuning ('de achterkant'). Een gedeeld uitgangspunt is dat mensen met een minimuminkomen niet alleen behoefte hebben aan inkomensondersteuning, maar juist ook aan preventieve maatregelen en gerichte voorlichting. Het is vooral deze preventieve kant van het armoedebeleid die het grootste gewicht krijgt in Lelystad. Zo wordt in de nota 'Meedoen is Mogelijk' duidelijk ingegaan op het bieden van kansen, het meedoen aan de samenleving en het voorkomen van (het overerven van) armoede. *'Het gaat erom mensen actief te betrekken bij allerlei activiteiten'*, zegt één van de geïnterviewden.

Inhoud van het gemeentelijke armoedebeleid: de voor- en achterkant

Het armoedebeleid in Lelystad krijgt vorm via een tweesporenbeleid. Het eerste spoor van het gemeentelijke armoedebeleid richt zich op het voorkomen van armoede. Dit is de 'voorkant' van het armoedeprogramma. Het tweede spoor, of de 'achterkant', focust op de financiële ondersteuning van minima. Zoveel mogelijk organisaties worden betrokken bij het beleid. Zo is het laatste beleidsplan (2009) opgesteld met partners uit het veld: scholen, consultatiebureaus, huisartsen, welzijnsorganisaties, Stichting Kinderopvang, enzovoort.

In het eerste spoor staan vooral de preventie en terugdringing van de overerving van armoede centraal. Lelystad geeft prioriteit aan het bieden van kansen. Voorop in het beleid staat het voorkomen dat kinderen in een achterstandspositie terecht komen. Heel veel maatregelen zijn er in dit kader genomen. Bij de allerkleinsten (2-4 jaar) gaat het om maatregelen om achterstand op het gebied van taal en sociale vaardigheden te voorkomen. Zo kunnen kinderen uit de doelgroep vanaf 2 jaar gratis naar de peuterspeelzaal. Ook is er aandacht voor oudere kinderen (4 t/m 12 jaar), bijvoorbeeld een 100% bijlesvergoeding voor ouders, en begeleiding thuis door een vrijwillige mentor. Ook worden opvoedings- en ondersteuningscursussen georganiseerd. De participatie van

jongeren staat op de agenda door maatregelen gericht op onder meer het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en het bevorderen van de arbeidsparticipatie. Verder zijn er concrete instrumenten gericht op ouders met jonge kinderen: diverse voorlichtingscampagnes, ondersteuning bij het maken van huiswerk, de extra inzet op taalbeheersing, of het bezoeken van jongeren die zijn uitgevallen of dreigen uit te vallen in het onderwijs. Volgens een geïnterviewde gebeurt er in Lelystad veel voor kinderen in probleemsituaties. *'Ik denk bijvoorbeeld aan het project 'School's Cool', waarbij de gemeente met basisscholen samenwerkt bij het organiseren van begeleiding. Een thuismentor helpt leerlingen van groep 8 die de stap naar het voortgezet onderwijs gaan maken en de begeleiding van huis uit minder meekrijgen'*. Een ander voorbeeld dat wordt genoemd is de (brede) basisschool 'De Brink'. Na de zomervakantie starten hier allerlei activiteiten in het kader van de bestrijding van sociale uitsluiting: *'Onder meer het consultatiebureau wordt hierbij betrokken, er vindt huiswerkbegeleiding plaats en we zetten in op vergroting van de betrokkenheid van ouders'*.

Armoedepreventie onder kinderen en jongeren en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs zijn dus belangrijke aandachtspunten in Lelystad. Een van de geïnterviewden stelt: *'onderwijs is onze achilleshiel'*. Veel kinderen blijven volgens onze gesprekspartners nog altijd op een te laag onderwijsniveau steken. De sociaaleconomische achtergrond van een deel van de inwoners van Lelystad, en de systematiek van de onderwijsfinanciering maken armoedepreventie een lastige maar uitdagende opgave voor een groeigemeente als Lelystad.

Naast de ruime aandacht voor het onderwijs is betaalde arbeid volgens onze gesprekspartners eveneens een belangrijk middel tegen armoede. De werkgelegenheidssituatie in de gemeente Lelystad is in de afgelopen tien jaar sterk verbeterd. Mede door een actief beleid op het gebied van de arbeidsparticipatie en door de toename van het aantal zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) is het aantal uitkeringsgerechtigden aanzienlijk gedaald. Maar naast maatregelen gericht op de ondersteuning van jongeren en hun gezin en verhoging van de arbeidsdeelname, zijn er ook inkomensondersteunende maatregelen nodig zodat mensen in hun bestaan kunnen voorzien. En hiermee komen we bij spoor 2 van het armoedebeleid.

Het tweede spoor (de 'achterkant') bestaat uit het 'verzachten' van armoede via het aanbod van inkomensondersteunende regelingen, zoals de bijzondere bijstand. Sommige regelingen zijn recentelijk uitgebreid. Zo heeft de gemeente in 2006 besloten om de draagkracht voor de bijzondere bijstand te verhogen van 110% naar 120%. Maar er zijn meer financiële instrumenten, zoals de leenbijstand (bijzondere bijstand als lening), het aanbod van een collectieve ziektekostenverzekering, de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, de langdurigheidstoelage en toegankelijke schuldhulpverlening. Over het bereik van de verschillende regelingen bestaat nog veel onduidelijkheid, aangezien de gemeente dit jaar de eerste Armoedemonitor maakt, waardoor zicht op de bekendheid en het gebruik van de voorzieningen zal ontstaan.

Het is nog onzeker hoe de aanstaande bezuinigingen effect zullen krijgen op het armoedebeleid: *'We zullen zien, we hebben er in ieder geval alles aan gedaan om het sociale beleid stevig op de agenda te zetten'*. Een andere geïnterviewde vraagt zich echter bezorgd af of door de ongunstige economische situatie niet allerlei doelstellingen in de knel zullen komen.

3.2 De inzet van maatschappelijke organisaties

In Lelystad zijn veel maatschappelijke organisaties actief op het terrein van de armoedebestrijding, uiteenlopend van zorg- en welzijnsinstellingen tot kerkelijke organisaties en scholen. Die grote inzet blijkt ook uit de 55 organisaties die de enquête hebben ingevuld. Dit is een groot aantal in vergelijking met andere gemeenten. Uit de enquête blijkt dat veruit de meeste organisaties actief zijn bij het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting via het doorverwijzen van minima naar andere organisaties (47 keer ingevuld) en via een signaleringsfunctie (43 keer ingevuld). Het bieden van financiële hulp (zeven keer), hulp in natura (zeven keer) en collectieve belangenbehartiging (zes keer) worden beduidend minder vaak opgegeven.

Een paar voorbeelden van actieve organisaties zijn het Interkerkelijk Diaconaal Overleg Lelystad (IDO), dat via inloophuizen informatie en begeleiding aan minima aanbiedt, en de Voedselbank. Opmerkelijk is dat veel scholen zich actief bezighouden met armoedebestrijding. Onder de 55 deelnemende organisaties aan de enquête is er ten opzichte van andere deelnemers aan de Stedenestafette een bovengemiddeld aantal scholen. Het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs kent een concrete praktijk en speelt een centrale rol binnen het armoedebeleid. Een van de geïnterviewden van de Stichting Kindercentra Lelystad sluit zich hierbij aan: *'De insteek van het beleid is goed en er zijn weinig zwakke plekken. Het actief ondersteunen van kinderen met problemen en het vroegtijdig signaleren hiervan hebben prioriteit.'* Uit het gesprek blijkt ook de concrete samenwerking in de uitvoering: *'Met het consultatiebureau en de Centra voor Jeugd en Gezin wordt inhoudelijk gewerkt aan deskundigheid rond de vroegsignalering van achterstanden op het gebied van taal en sociale vaardigheden.'* De peuterspeelzalen zelf werken met dezelfde aanpak (Kaleidoscoop) als de basisscholen. Met name in peuterspeelzalen kunnen achterstanden van kinderen al vroegtijdig worden gesignaleerd. Zo zegt de geïnterviewde: *'In de peuterspeelzalen zijn de leidsters gericht op het signaleren van ontwikkelingsachterstanden bij kinderen. Het gaat om een brede en vroegtijdige signalering door het kind te observeren en te volgen. Op basis van signalen van mogelijke ontwikkelingsachterstanden volgt een handelingsplan'*. Door de samenwerking met de scholen krijgt die aanpak een vervolg: *'De samenwerking met de basisscholen is goed. We hebben dezelfde aanpak: als er achterstand is in de individuele ontwikkeling van het kind, dan moet je daar iets aan doen. Op de peuterspeelzaal gaat het over de omgang met taal. Hier werken de leidsters aan door bijvoorbeeld interactief voor te lezen en door kinderen te stimuleren om te praten. Ook bij het spelen wordt gestimuleerd dat kinderen van elkaar leren. Bij het doorstromen van de kinderen naar de basisschool wordt overgedragen hoe het staat met de ontwikkeling van het kind.'*

3.3 Minima over het minimabeleid

We hebben ook gesproken met een vertegenwoordiger van de minima. Deze persoon is actief binnen het Interkerkelijk Diaconaal Overleg (IDO). Het IDO is een koepelorganisatie boven vier werkstichtingen en heeft twee inloophuizen, een schuldhulpverleningsvoorziening en een Voedselbank: *'In de inloophuizen Waterwijk en Open Veste proberen we mensen op te vangen en daar waar nodig te verwijzen naar instanties (...) het gaat vaak om personen met psychische problemen, taalachterstanden en mensen die in een sociaal isolement terecht zijn gekomen'*. De geïnterviewde is over

het algemeen tevreden over het minimabeleid in de gemeente Lelystad. Hij heeft het idee dat de gemeente voldoende met de partners in het veld communiceert en dat het sociale beleid afdoende oog heeft voor de zwakkeren in de samenleving. Wel constateert de vertegenwoordiger van de minima dat er tussen het beleid en de uitvoering wel eens een verschil zit. Ook heeft de gemeente in het verleden problemen gehad om de minima te bereiken, maar dit gaat beter: 'De gemeente sluit meer aan bij het veld. Wij zijn de tolken van de minima. Er is nu een Participatie Platform, waar de ketenpartners en de afdeling Werk, Inkomen en Zorg in participeren. Op deze manier krijg je meer aansluiting in het veld, een mooie ontwikkeling'.

De samenwerking met de gemeente verloopt goed, hoewel de geïnterviewde van mening is dat dit nog structureler kan. Ook is er sprake van veel samenwerking tussen organisaties. De stichting IDO werkt bijvoorbeeld samen met de schuldhulpverlener MDF en de woningstichting Centrada. In het laatste geval gaat het om samenwerking ten aanzien van het vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden om huisuitzettingen te voorkomen.

Het belang van samenwerking blijft een terugkerend thema tijdens ons gesprek: *'Daar liggen de kansen. Samenwerking met de gemeente, maar ook tussen gemeenten. Veel gemeenten hebben eigen initiatieven ontwikkeld. Het zou goed zijn om bij elkaar over de schutting te kijken'*.

3.4 Mooie projecten voor de minima

Wanneer we de inzet voor de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting van de gemeente en maatschappelijke organisaties overzien, kunnen we concluderen dat er veel gebeurt in Lelystad. We belichten drie opvallende projecten.

Het Kanspunt

'Het Kanspunt' is per 1 december 2009 opgestart binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het is een centraal punt waar professionals en vrijwilligers terecht kunnen wanneer zij opmerken dat een kind of haar of zijn ouders vanwege armoede niet volwaardig mee kunnen doen aan de samenleving. Als de signaleerders vragen hebben, begeleiden mensen van Het Kanspunt hen naar de goede plek. Ook kunnen ouders zelf contact opnemen met Het Kanspunt en krijgen ze informatie over de ondersteuningsmogelijkheden die er in Lelystad bestaan. Op deze manier wordt het hulpaanbod gecoördineerd. Ook is het zo mogelijk om het kind en het gezin gedurende het gehele traject te begeleiden. De medewerkers van Het Kanspunt komen uit verschillende hoeken: iemand van het Centrum voor Jeugd en Gezin, een medewerker vanuit het schoolmaatschappelijk werk, en twee medewerkers van de afdeling 'Werk, Inkomen en Zorg' van de gemeente Lelystad.

Schuldhulpverlening Tijdens Detentie (STD)

De gemeente Lelystad is samen met de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) een pilot gestart, die beoogt gedetineerden na hun vrijlating een optimale kans te bieden op een stabiel bestaan en op voorkoming van recidive. Dit houdt in dat gelijktijdig op verschillende terreinen voldaan moet worden aan goede voorwaarden, wil de gedetineerde kans van slagen hebben om te re-integreren. Om de kansen te vergroten dat de gedetineerde na vrijlating zijn bestaan op orde krijgt of houdt, zal IDO/ISL al vóór de vrijlating samen met de gedetineerde regelingen treffen wat betreft bestaande schulden. Na diens vrijlating zal zo lang begeleiding en ondersteuning geboden worden als noodzakelijk en gewenst is. Met dit project wordt in eerste instantie kleinschalig gestart. De

pilot loopt van november 2009 tot 1 januari 2011. Bij positieve resultaten kan daarna besloten worden om de pilot om te zetten in een project.

School's Cool

Het project 'School's Cool' is in 1997 ontstaan in Amsterdam. Sindsdien nemen ook andere gemeenten deel aan dit project, waaronder Lelystad. Het project gaat om mentoren die risicoleerlingen in het basisonderwijs begeleiden bij de overstap naar het voortgezet onderwijs. Vaak worden afspraken vastgelegd in een contract tussen ouders, leerling en mentor. Leerlingen krijgen gemiddeld een jaar lang ondersteuning. Het werk van een mentor bestaat grofweg uit het begeleiden van de leerling en het onderhouden van contact met de ouders en de school. Bij eventuele problemen regelt de mentor een gesprek tussen de leerling, ouders en de school. De resultaten van dit mentorproject in Lelystad zijn positief. In evaluaties geven leerlingen de begeleiding door de mentor een hoge beoordeling en ook de ouders waarderen de inzet van de mentoren.

4 Samenwerken aan armoedebelief

4.1 Inkomensverbetering en maatschappelijke participatie van de minima

Over de samenwerking (zowel binnen als met de maatschappelijke organisaties) zijn de geïnterviewden optimistisch. Een van hen vertelt hierover: *'Het beleid wordt in de gemeente breed gedragen. We delen een impliciete doelstelling rond participatie waar we met zijn allen naartoe werken. Zo waren er laatst op een koffieoverleg wel 40 mensen uit allerlei organisaties. Het is erg leuk om uit te wisselen waar je mee bezig bent en ook goed om het van elkaar te weten, want dan kun je mensen ook doorverwijzen.'*

In de enquête is onder meer gevraagd naar samenwerking binnen de gemeente en tussen de gemeente en maatschappelijke organisaties. De gemeenteambtenaren geven aan dat binnen de gemeente vooral wordt samengewerkt rondom de bevordering van de maatschappelijke participatie van mensen met een minimuminkomen (zeven keer genoemd). Minder vaak noemen ze de samenwerking rondom de inkomensverbetering (vier keer).

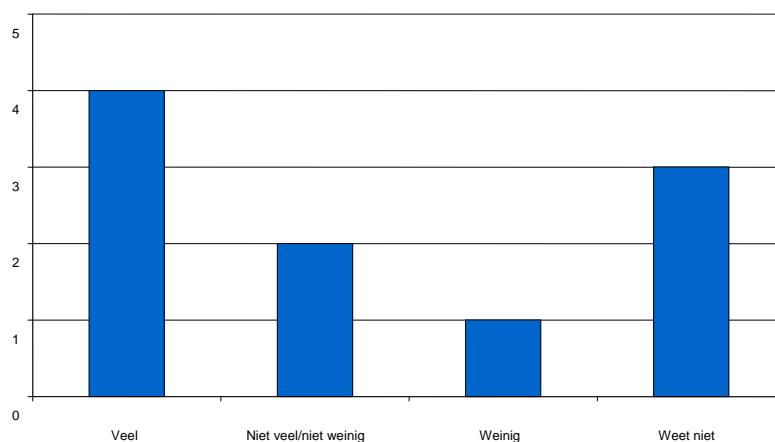
Ook volgens de maatschappelijke organisaties wordt vooral met de gemeente samengewerkt ten aanzien van het bevorderen van de maatschappelijke participatie van minima (31 keer genoemd). De organisaties brengen de samenwerking met betrekking tot inkomensverbetering van minima veel minder naar voren. Verder noemen de organisaties onder de categorie 'anders' de volgende terreinen van samenwerking: het activeren en stimuleren van jeugd en gezin, de begeleiding van jongeren, bestrijding van vroegtijdige schooluitval, deskundigheidsbevordering van vrijwilligers, het voorkomen van schulden, het bevorderen van deelname van peuters aan de peuterspeelzaal, en het wegwijs maken van ouders. Uit deze resultaten blijkt dat de beleidsprioriteit van de gemeente Lelystad, gericht op armoedepreventie, een breed draagvlak kent onder de organisaties.

Over de effecten van de beleidsprioriteit rond het eerste spoor zijn er bij onze gesprekspartners weinig twijfels. Een van hen zegt hierover: *'Als kinderen op zo jong mogelijke leeftijd deelnemen aan voerschoolse educatie (VVE), dan heeft dit een positief effect op de mogelijkheid te kunnen leren op de basisschool. Vraag het maar aan de basisscholen, want kinderen die zo vers van huis komen zijn al een jaar kwijt om te leren functioneren in het sociale proces van het onderwijs.'*

4.2 Samenwerking binnen het gemeentelijke apparaat

Ook de meeste geënquêteerde ambtenaren geven aan dat hun afdeling in meer of mindere mate samenwerkt met andere afdelingen (zie figuur 4.1). Vier van de tien ambtenaren geven aan dat hun afdeling veel samenwerkt met andere afdelingen binnen de gemeente als het gaat om armoede en sociale uitsluiting van mensen met een minimuminkomen, en twee vinden het een gemiddelde samenwerking.

Figuur 4.1 Mate van samenwerking (n=10)

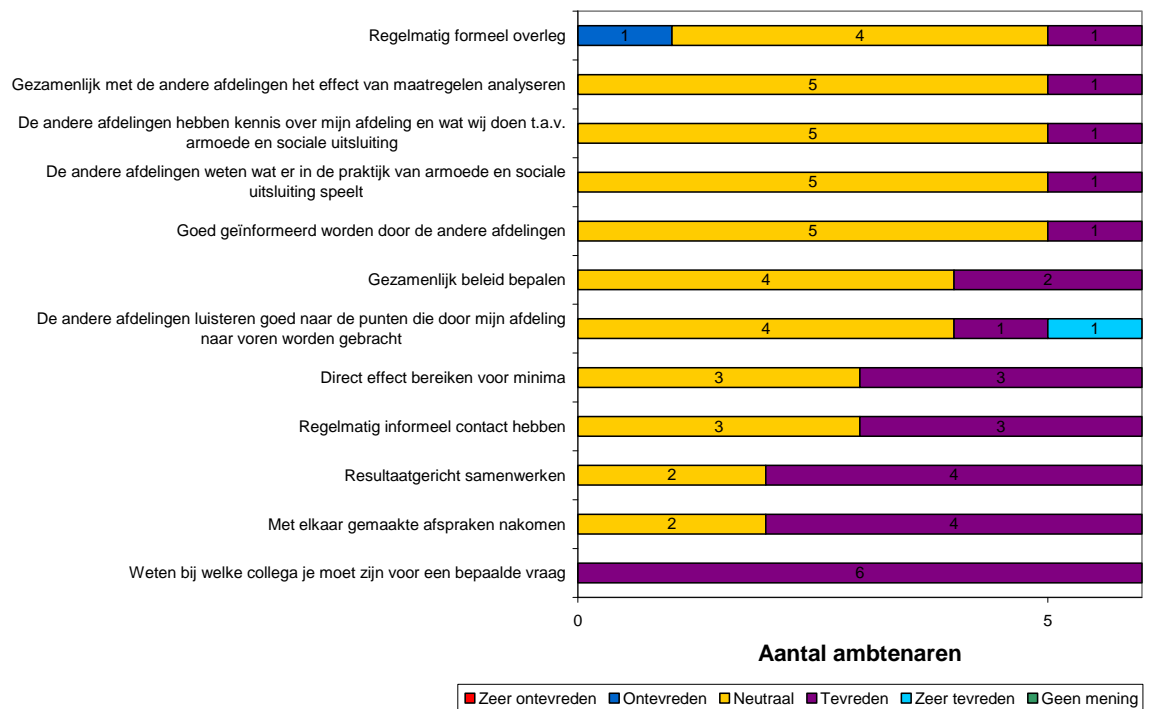

De ambtenaren werken vooral veel samen met de afdelingen Sociale zaken/Sociale dienst/afdeling Werk en Inkomen (zes keer genoemd), Wmo (vier keer genoemd) en Onderwijs (drie keer genoemd). Andere afdelingen worden slechts één of twee keer genoemd. De onderlinge samenwerking van ambtenaren in Lelystad bestaat vooral uit contact over individuele cases (vijf keer genoemd). Andere vormen van samenwerking komen weinig voor, zoals overleg met elkaar over de grote lijnen in beleidsvorming (één keer), gezamenlijk projecten initiëren (één keer), en het delen van deskundigheid (nul keer) (bijvoorbeeld op intranet of door middel van detachering).

De samenwerking binnen de gemeente is op verschillende doelgroepen gericht, waarbij kinderen van minima het vaakst worden genoemd (vijf keer) en dak- en thuislozen het minst (één keer).

De zes ambtenaren die aangeven samen te werken, waarderen die samenwerking gemiddeld met een 7,2. Ze zijn het meest tevreden over het feit dat ze weten bij welke collega ze moeten zijn voor een bepaalde vraag. Het minst tevreden zijn ze over de hoge mate waarin formeel overleg plaatsvindt (zie figuur 4.2).

Figuur 4.2: Tevredenheid over het samenwerken (n=6)

Ook vroegen we de respondenten naar mogelijke verbeterpunten ten aanzien van de onderlinge samenwerking. De ambtenaren droegen de volgende verbeterpunten aan:

- een duidelijker (en 'down-to-earth') communicatiebeleid naar de werkvloer;
- de intentie hebben om elkaar daadwerkelijk te versterken;
- het ontwikkelen van nieuwsbrieven;
- het ontwikkelen van een gezamenlijke cultuur ('samen de problemen aanpakken').

Het lijkt erop dat er vooral behoefte is aan nog verdergaande samenwerkingsverbanden en afstemming met andere afdelingen binnen het gemeentelijke apparaat.

4.3 Samenwerking tussen de gemeente en maatschappelijke organisaties

Visie van de gemeente

De gemeente probeert waar mogelijk verbindingen te leggen met maatschappelijke organisaties. Een voorbeeld hiervan is dat de gemeente via werkgroepen en koffieochtenden medewerkers van verschillende organisaties succesvolle praktijken met elkaar laat uitwisselen. Uit de interviews komt naar voren dat de samenwerking weliswaar altijd nog intensiever kan, maar dat er zijn in de afgelopen jaren al diverse verbanden en samenwerkingsovereenkomsten zijn gesloten. Een geïnterviewde concludeert dat er steeds meer concrete samenwerkingsverbanden worden

aangegaan tussen de gemeente en andere organisaties. 'We smeden steeds meer coalities en de gemeente treedt steeds meer naar buiten'. Bovendien signaleren ambtenaren een tendens dat de organisaties meer uitgaan van de eigen kracht van burgers, hoewel dit nog altijd beter zou kunnen: *'De professionals denken nu nog vaak vanuit meer 'traditionele' benaderingswijzen.'*

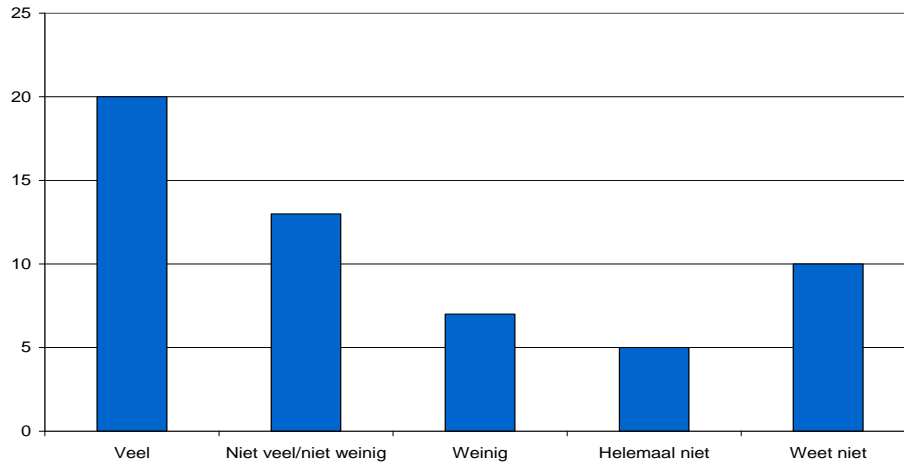
Zeven van de tien ambtenaren geven aan dat ze samenwerken met andere organisaties op het gebied van armoede en sociale uitsluiting. Het meest wordt samengewerkt met dienstverlenende instellingen, het jongerenwerk, het maatschappelijk werk, woningcorporaties en belangenbehartigers van minima. De samenwerking bestaat in de meeste gevallen uit de uitwisseling van informatie (zes keer genoemd) en uit overleg over individuele cases (vijf keer genoemd). Andere vormen van samenwerking die voorkomen zijn het gezamenlijk organiseren en uitvoeren van projecten (drie keer) en het delen van deskundigheid (één keer). De samenwerking is verder, net als binnen de gemeente, vooral gericht op kinderen van minima (vijf keer genoemd) en het minst gericht op dak- en thuislozen (één keer).

De visie van de organisaties

In het kader van de samenwerking kan de gemeente Lelystad nog een mooie slag maken. Ondanks dat samenwerking meer centraal is komen te staan, vindt het vaak nog te projectmatig plaats, aldus één van onze respondenten: *'Bij veel samenwerkingsverbanden kom je dezelfde spelers tegen. Het is belangrijk om nu een fundamentele slag te maken naar meer structurele samenwerkingspraktijken'*. Dit neemt niet weg dat de personen die wij hebben gesproken in het algemeen bijzonder positief zijn over het gevoerde armoedebeleid en de weg die de gemeente is ingeslagen: *'(...) samenwerken in plaats van top-down naar problemen kijken maakt gewoon meer mogelijk. We zijn dus op de goede weg!'*

Onderstaande figuur 4.3 laat zien dat slechts vijf maatschappelijke organisaties helemaal niet samenwerken met de overheid en dat 20 organisaties juist veel samenwerken. Van de 55 geënquêteerde organisaties geven 23 organisaties aan structureel gesubsidieerd te worden door de gemeente. Verder ontvangen 14 organisaties subsidie per project, ontvangen 15 organisaties helemaal geen subsidie, en weten drie organisaties deze vraag niet te beantwoorden. De samenwerking die plaatsvindt bestaat vooral uit het uitwisselen van informatie (32 keer genoemd) en uit contact over individuele cases (26 keer genoemd). Net als de ambtenaren benoemen de organisaties kinderen van mensen met een minimuminkomen als belangrijkste doelgroep van de samenwerking (27 keer genoemd). De samenwerking met de gemeente is het minst gericht op arbeidsongeschikten en chronisch zieken (negen maal genoemd) en dak- en thuislozen (acht maal genoemd).

Figuur 4.3 Mate van samenwerking tussen organisaties en de gemeente (n=55)

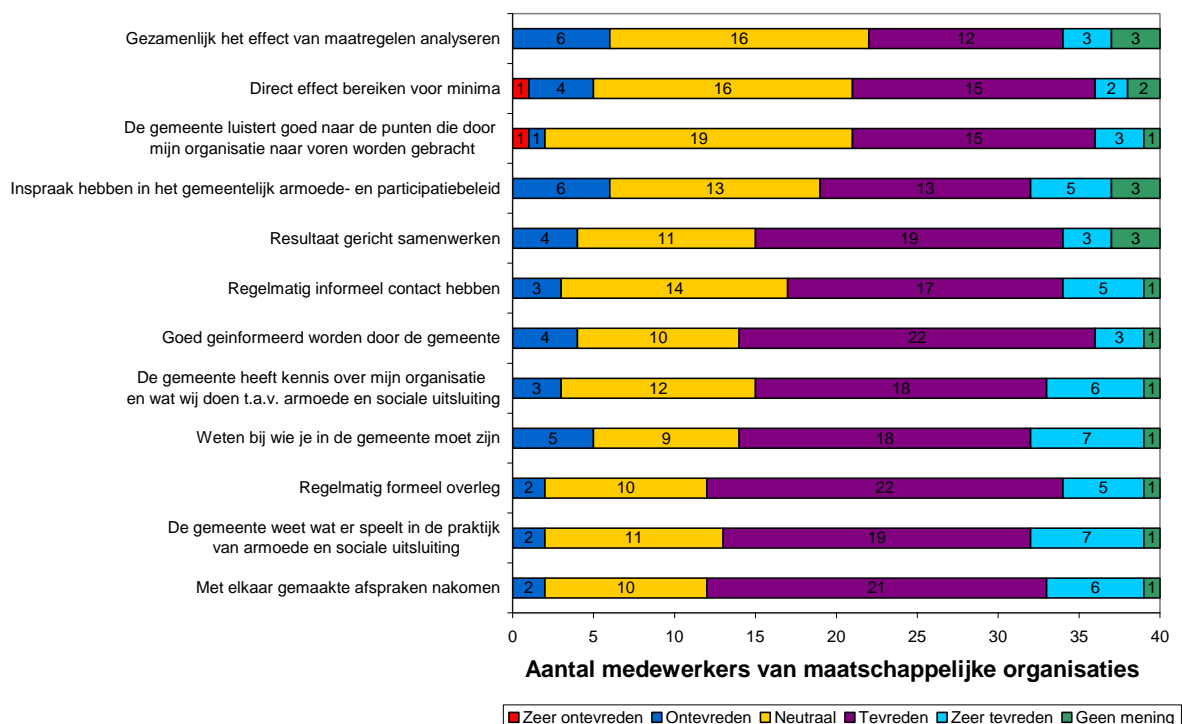

Gemiddeld geven de organisaties de samenwerking met de gemeente een 7,1. De meeste beoordelen de samenwerking met een 7 of een 8.

Figuur 4.4 laat zien dat de organisaties gemiddeld het meest tevreden zijn over het met elkaar nakomen van gemaakte afspraken en het feit dat de gemeente weet wat er speelt in de praktijk van armoede en sociale uitsluiting. Ze zijn het minst tevreden over het gezamenlijk analyseren van het effect van maatregelen.

De algemene tevredenheid over de samenwerking met de gemeente wordt het sterkst beïnvloed door het al of niet luisteren van de gemeente naar de punten van organisaties, de mate waarin direct effect voor de minima wordt bereikt, en de mate waarin organisaties inspraak hebben in het gemeentelijke armoede- en participatiebeleid. Over deze aspecten zijn de organisaties echter, na het analyseren van het effect van maatregelen, het minst tevreden. Deze aspecten zijn dus belangrijke aandachtspunten wanneer het gaat om verbetering van de samenwerking.

Figuur 4.4 Tevredenheid over aspecten van het samenwerken (n=40)

Veel maatschappelijke organisaties geven verder aan dat er al goede stappen zijn gezet in de samenwerking en dat het nu een kwestie is van door blijven gaan op de ingeslagen weg. Om de samenwerking in de toekomst te verbeteren worden door de organisaties een aantal uiteenlopende verbeterpunten genoemd:

- Beter en meer communiceren: kortere lijnen en duidelijke afspraken. Dit kan ook op een informele manier, bijvoorbeeld door middel van 'koffiebijeenkomsten'.
- Een vaste contactpersoon bij de gemeente voor organisaties.
- Meer centrale regie vanuit één dienst of afdeling binnen de gemeente.
- Betere afstemming tussen partijen die actief zijn op dezelfde thema's; elkaar in ieder geval op de hoogte houden.
- Meer benutting van kennis en kunde van vrijwilligers en organisaties in het veld; luisteren naar de praktijk en bundeling van kennis en krachten.
- Periodieke evaluaties houden met beleidsmakers en partijen in het veld.
- De cliënt centraal stellen en beslissingen nemen vanuit een 'helikopterblik': over beleidsvelden heen. Eventueel case management per cliënt.
- Betere integratie van het onderwijs en armoedebeleid voor de leeftijdscategorie 16-23 jaar.
- Investeren in duurzame relaties tussen de gemeente en organisaties; zorgen dat de politieke kleur van het college hier weinig invloed op heeft, en continuïteit in de personeelsbezetting.
- Het Kanspunt structureel laten voortbestaan.
- Vereenvoudigen van de 'papierwinkel' voor de burger; aanpakken van de bureaucratie.
- Een focus op het voorkomen van schulden en niet op het oplossen van schulden.
- Minder organisaties verantwoordelijkheid geven; meer subsidie geven aan minder instanties.

4.4 *Samenwerking van maatschappelijke organisaties en groepen onderling*

Veertig van de 55 organisaties in Lelystad geven aan samen te werken met andere maatschappelijke organisaties op het gebied van armoede en sociale uitsluiting. Ze werken vooral veel samen met het maatschappelijk werk, gezondheidscentra (de GGD, het consultatiebureau) en onderwijsinstellingen.

De samenwerking bestaat in veruit de meeste gevallen uit het uitwisselen van informatie (36 maal genoemd) en contact over individuele cases (30 maal genoemd). Het delen van de frontoffice (loketten) komt het minst voor (vijf keer genoemd). De onderlinge samenwerking richt zich net als de samenwerking met de gemeente vooral op kinderen van minima (23 keer genoemd). Maar ook bijstandsgerechtigden (20 keer) en minima met een baan (15 keer) worden veel genoemd.

4.5 *Lokale samenwerkingsverbanden*

Van de tien ambtenaren die de vragenlijst hebben ingevuld, geven er vijf aan betrokken te zijn bij één of meerdere samenwerkingsverbanden. Van de 55 maatschappelijke organisaties geven er 32 aan deel te nemen aan een samenwerkingsverband. Hieronder volgt een omschrijving van de samenwerkingsvormen die relatief vaak genoemd zijn.

Stichting IDO (Interkerkelijk Diaconaal Overleg)/ ISL (Interkerkelijke Schuldhulpverlening Lelystad)

Doel: sociale dienst- en hulpverlening aan mensen die tussen wal en schip dreigen te vallen.

Partners: Stichting IWW met het Inloophuis Waterwijk, Stichting ISL met de schuldhulpverlening, Stichting Wijzer met het Inloophuis De Open Veste en Stichting De Korenaar met de Voedselbank.

Het Project Gemeenschappelijke Thuisadministratie Lelystad, Getal

Doel: een betere samenwerking om mensen met financiële problemen te helpen.

Partners: Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland, Humanitas en het Interkerkelijk Diaconaal Overleg.

Overleg Preventie en Vroeghulp

Doel: leerkrachten van het primair onderwijs ondersteunen bij de door hen gesignaleerde psychosociale problematiek bij kinderen.

Partners: De jeugdarts/jeugdverpleegkundige, de schoolmaatschappelijk werker en leerkrachten.

Het Kanspunt Lelystad

Doel: begeleiding van gezinnen die dat nodig hebben en zorgen dat ze de goede hulp krijgen, van welke instantie dat ook maar nodig is.

Partners: het Centrum voor jeugd en Gezin, Maatschappelijke Dienstverlening Lelystad en de afdeling Werk, Inkomen en Zorg van de Gemeente Lelystad.

Het project Broeinst

Doel: bewoners van Lelystad Zuidoost, die nu geen werk hebben, de ruimte bieden om zichzelf te ontwikkelen en hun dromen te verwezenlijken.

Partners: de gemeente Lelystad (afdeling Werk, Inkomen en Zorg) en Het Idee van Maarten Reckman (initieert en ontwikkelt concrete projecten op het gebied van arbeidsmarktvragestukken). Deze projecten kenmerken zich door kleinschalig maatwerk.

5 *Versterking van de lokale sociale agenda*

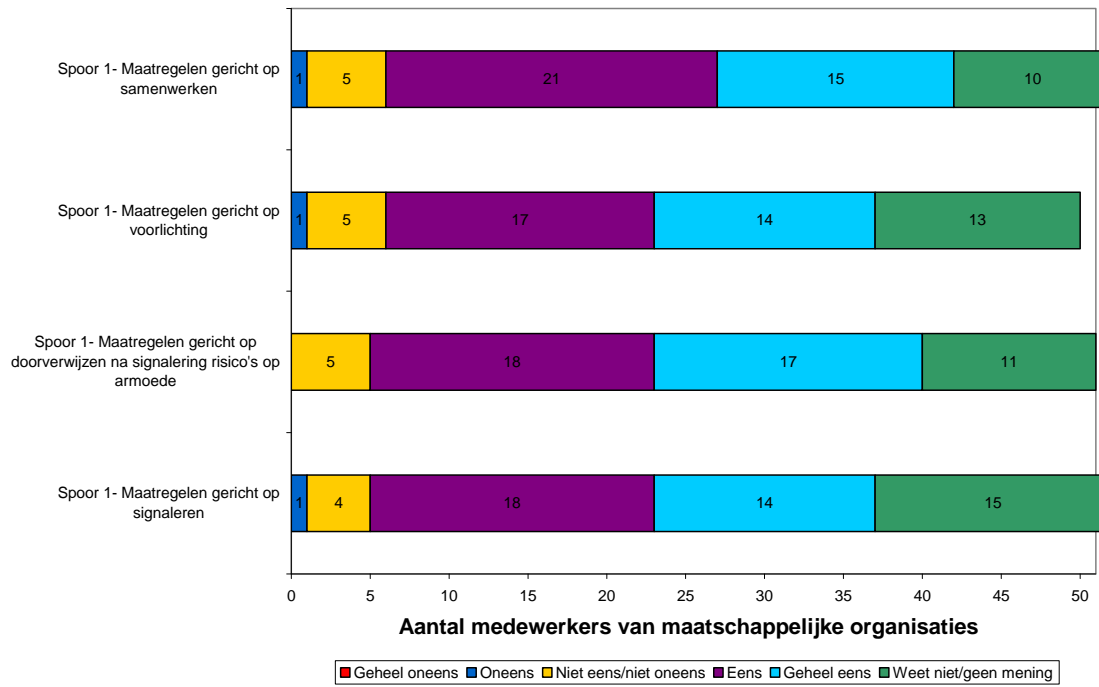
Twee doelstellingen staan centraal in de Stedenestafette: het versterken van de lokale sociale agenda en het versterken van de samenwerking tussen partijen op lokaal niveau. Het eerste punt vloeit voort uit het streven om armoedebestrijding hoog op de lokale sociale agenda te houden, ook bij de verwachte bezuinigingen. Hiervoor is ook een verdere versterking van het maatschappelijke draagvlak voor armoedebeleid nodig. Uit de resultaten van de interviews en de enquête blijkt dat de gemeente Lelystad met beide doelstellingen actief aan de slag is. De inhoud van het beleid is sterk gericht op het voorkomen van nieuwe armoedesituaties en op een goede inkomensondersteuning. Bij maatschappelijke organisaties is het draagvlak voor het beleid en voor concrete medewerking daaraan groot. We kijken nu wat gedetailleerder naar de toekomst wat betreft de meningen van ambtenaren en de maatschappelijke organisaties over de inhoud van het beleid en de samenwerking.

5.1 *Respons op de vragen van de gemeente Lelystad aan het veld*

Via de enquête heeft de gemeente Lelystad aan ambtenaren en medewerkers van maatschappelijke organisaties drie extra vragen kunnen stellen. De gemeente wil in de eerste vraag weten in welke mate de betrokkenen vinden dat het tweesporenbeleid in de praktijk voldoende is terug te zien. Hierbij legde zij de geënquêteerden de volgende centrale stelling voor: 'De onderstaande maatregelen van de twee sporen zijn herkenbaar in de praktijk van het armoedebeleid'.

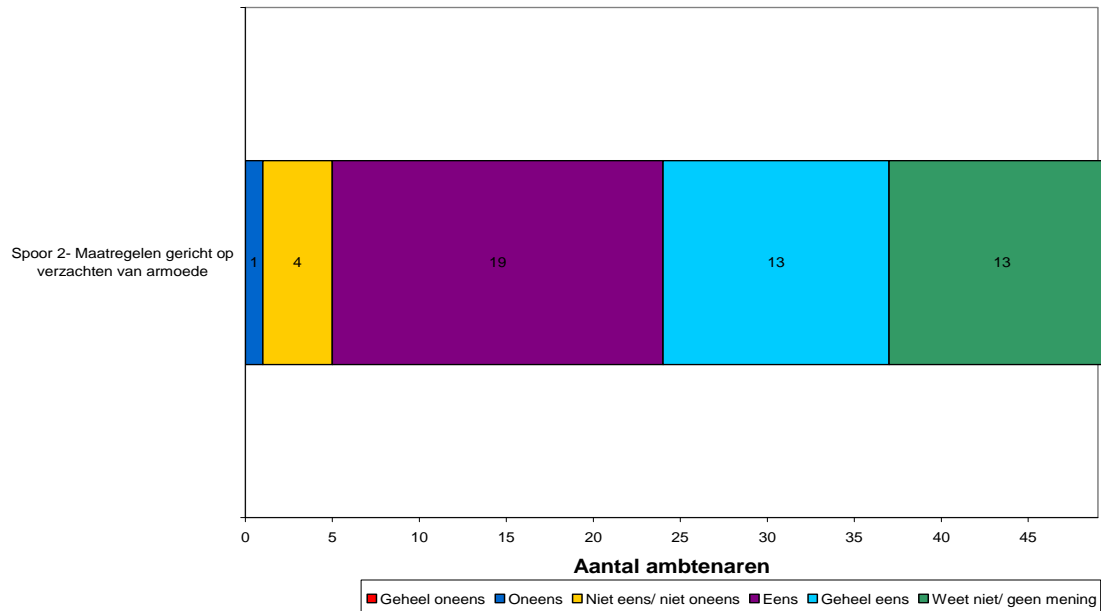
In de onderstaande figuur 5.1 is de gemiddelde respons per categorie maatregelen binnen het eerste spoor weergegeven. Over het algemeen zijn de meeste respondenten het erover eens dat de verschillende maatregelen voldoende zijn terug te zien in de praktijk.

Figuur 5.1 Respons op maatregelen spoor 1

In figuur 5.2 is de gemiddelde respons op de maatregelen binnen het tweede spoor weergegeven. Wederom zien de meeste respondenten de maatregelen om armoede te verzachten voldoende terug in de praktijk.

Figuur 5.2 Respons op maatregelen spoor 2

Met de tweede vraag wil de gemeente Lelystad graag te weten komen in hoeverre de respondenten het eens zijn met vier stellingen betreffende het armoedebeleid en de eigen rol daarbinnen. Uit de antwoorden blijkt opnieuw dat er een groot draagvlak is om het ingezette beleid voort te zetten. De ambtenaren en de organisaties stemmen in meerderheid in met de inhoud, en hun inzet en bereidheid tot medewerking is erg groot. De stellingen en de reacties zijn:

'De gemeente voert met dit beleid in twee sporen een evenwichtig armoedebeleid'.

Hier waren 28 respondenten het mee eens en zeven zelfs geheel eens. Tien respondenten waren het er niet mee eens/niet mee oneens, en vier wisten het niet of hadden hier geen mening over.

'Voorkomen van armoede is belangrijker dan oplossen van armoede'.

Hier was het overgrote deel van de respondenten het mee eens (24) of geheel mee eens (19). Slechts drie respondenten waren het er niet mee eens, waarvan één het er geheel mee oneens was. Tenslotte waren er nog drie respondenten die het er niet mee eens, maar ook niet mee oneens waren.

'Mijn organisatie vervult een belangrijke rol bij het bereiken van de doelstellingen van het armoedebeleid'.

De meeste respondenten, 22 personen, waren het met deze vraag eens. Daarnaast waren er 11 respondenten die het hier geheel mee eens waren. Maar er waren ook vier respondenten die het hier oneens (drie) of geheel oneens mee waren (één). Verder stonden enkele respondenten hier neutraal tegenover en wist één het niet of had hier geen mening over.

'Ik voel mij verantwoordelijk voor het bevorderen van sociale insluiting'.

Slecht één respondent was het hier niet mee eens. Vier respondenten waren neutraal en de overige respondenten waren het hier mee eens (22) of geheel mee eens (ook 22).

De derde vraag was een open vraag om te weten te komen wat de respondenten missen in het Lelystadse armoedebeleid. De volgende antwoorden zijn gegeven op de uitnodigende vraag 'In het Lelystadse armoedebeleid mis ik het volgende':

- Bekendheid bij de doelgroep door middel van overzichtelijke informatie en actieve voorlichting; het moet bekend zijn waar en bij wie deze informatie te verkrijgen is. Specifieke aandacht bij de voorlichting voor mensen die geen Nederlands spreken.
- Een 'naslagwerk' met verwijzindex voor professionals en veldwerkers (hier wordt volgens één van de respondenten al aan gewerkt); grensoverstijgende informatie voor deelnemende en nieuw deelnemende organisaties.
- 'Waar is de persoon zelf aan het woord, is die persoon zelf gehoord?'
- Een 'stroomschema' voor hulpverlenende instanties om elkaar te vinden.
- De uitkeringsgerechtigdheid en concrete (tijdelijke) uitkeringsmogelijkheden voor jongeren vanaf 18 jaar. *'Indien er aantoonbare participatie bij deze groep is, zou dit beloond moeten worden met tijdelijke financiële ondersteuning.'*
- Een duidelijker rol voor het primaire onderwijs.
- Een klantvriendelijke en proactieve houding bij Werk en Inkomen: 'Nu wordt de klant vaak bejegend vanuit wantrouwen.'
- Te weinig aandacht voor armoede en sociale uitsluiting onder ouderen, werkende armen, daklozen en hoogopgeleiden.
- Aandacht voor 'verborgen armoede', 'de groep mensen die net nergens voor in aanmerking komt'.
- Het regelen van vervoer voor minima, zoals een fiets.
- Meer integraal werken: integratie van het onderwijs- en armoedebeleid voor de leeftijds-categorie 16-23 jaar en structurele samenwerking tussen Wwb en de schuldhulpverlening.
- Slagvaardigheid bij de gemeente, de wachttijden zijn vaak nog te lang.

5.2 Wensen voor de lokale sociale agenda

In een lokale sociale agenda leggen partijen gezamenlijk vast wat in de gemeente voor de toekomst prioriteiten zijn als het gaat om de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. Aan de gemeentebesturen, medewerkers van maatschappelijke organisaties, en aan vertegenwoordigers van de minima is gevraagd welke punten volgens hen zeker op de agenda moeten komen.

De gegeven suggesties zijn in de volgende kernpunten samen te vatten:

- aandacht voor de armoedeval en hierover een goede en goed toegankelijke voorlichting organiseren;
- extra aandacht besteden aan de armoedesituatie van kinderen;
- het initiatief niet overnemen van mensen; mensen moeten hun eigen verantwoordelijkheid houden;
- de aandacht voor laaggeletterdheid vasthouden en de samenwerking met het onderwijs verbeteren;
- meer aandacht besteden aan de arbeidsmarktpositie en arbeidsparticipatie van met name jongeren en minderheden;
- verbeteren van de samenwerking en afstemming regelen op zowel het niveau van het beleid als in de praktijk;
- de doelgroep betrekken bij de doelstellingen van de sociale agenda.

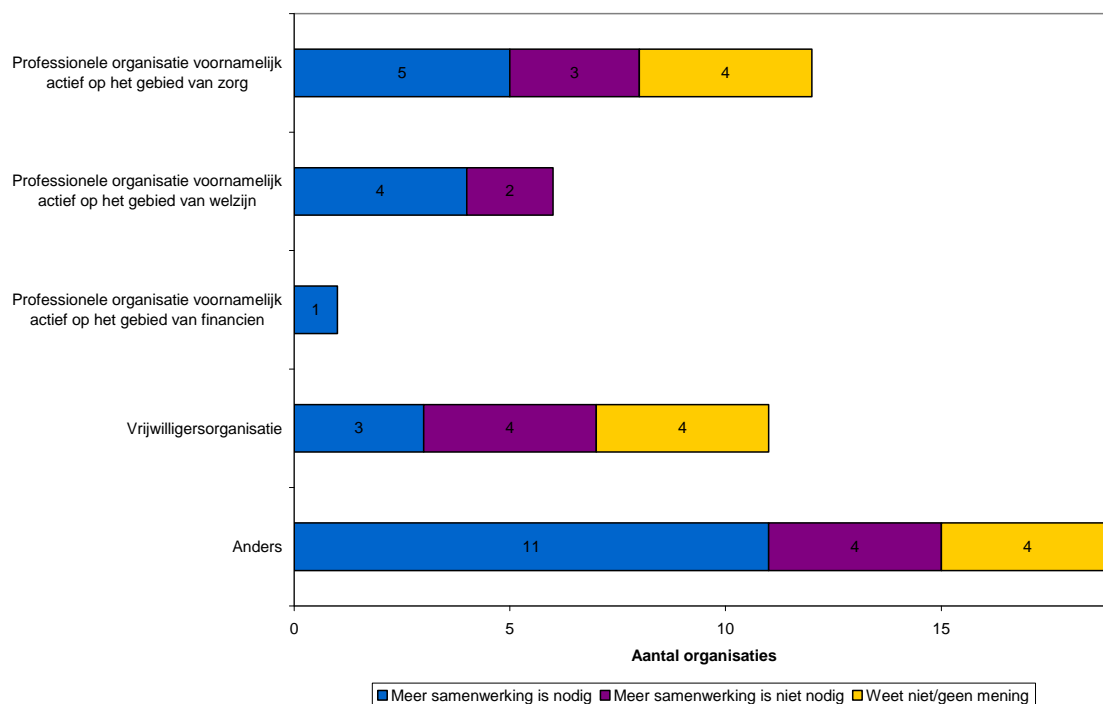
5.3 Wij willen meer samenwerken

Vierentwintig van de 55 geënquêteerde maatschappelijke organisaties geven aan dat meer samenwerking met de gemeente gewenst is op het gebied van armoede en sociale uitsluiting. Veertien organisaties vinden dat dit niet nodig is en 16 organisaties weten het niet of hebben hier geen mening over. Samenwerking is vooral gewenst als het gaat om het signaleren van armoede en sociale uitsluiting (17 maal), het informeren van mensen met een minimuminkomen (16 maal), het doorverwijzen (13 maal), en de begeleiding van mensen op financieel terrein (12 maal).

Daarnaast geven 24 organisaties aan dat meer samenwerking met andere organisaties nodig is (zie figuur 5.3 voor een uitsplitsing naar type organisatie). De organisaties die meer willen samenwerken, willen dit vooral met organisaties en groepen die actief zijn op het gebied van kinderen en jongeren, zoals Jeugdzorg, het centrum voor Jeugd en Gezin (specifiek Het Kanspunt), scholen en ouders. Er is vooral behoefte aan samenwerking met deze organisaties op thema's als preventie en signalering van armoede en hulp bij de opvoeding.

Daarnaast is er ook behoefte aan meer samenwerking met onder andere het welzijnswerk, zelfhulporganisaties, de politie, het IDO (Interkerkelijk Diaconaal Overleg), woningcorporaties en de Voedselbank. Thema's waarop wordt samengewerkt zijn hier vooral de bejegening van klanten, de regelingen rond inkomensondersteuning, schuldhulpverlening en laaggeletterdheid.

Figuur 5.3 Behoeftte aan samenwerking naar type organisatie (N=49)

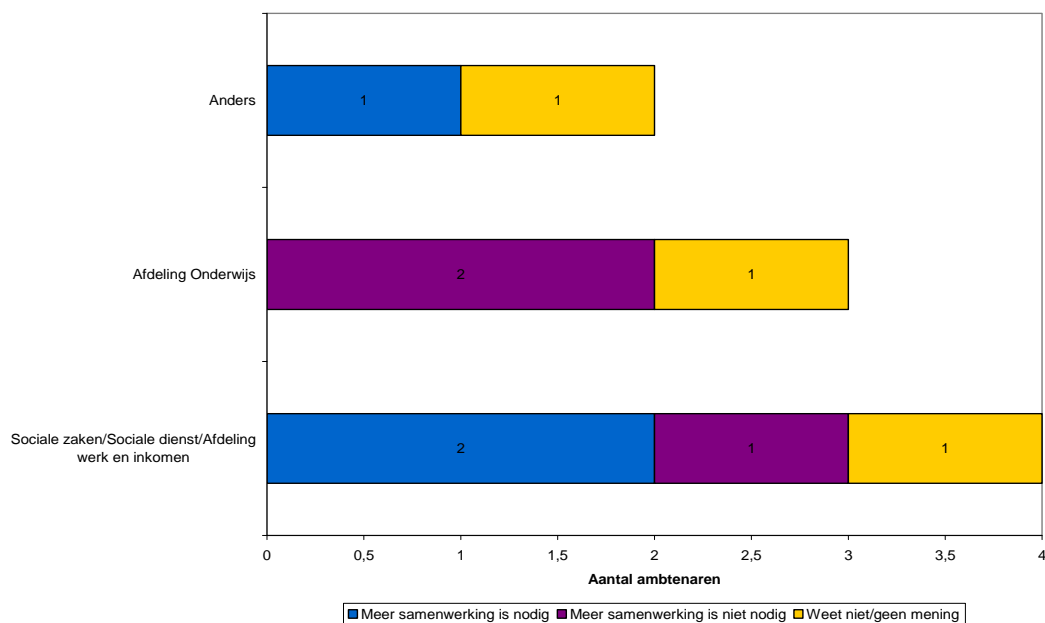

Drie van de tien ambtenaren geven aan dat meer samenwerking met andere afdelingen wenselijk zou zijn. Vier vinden dit niet nodig en drie weten het niet of hebben hier geen mening over. De drie ambtenaren die meer willen samenwerken, noemen de afdelingen Sociale zaken/Sociale dienst/Werk en Inkomen (twee keer), Onderwijs (twee keer), Wmo (één keer), Zorg & Welzijn (één keer), Beleid (één keer) en Economische Zaken (één keer). Er is vooral meer samenwerking gewenst wat betreft preventie van armoede en sociale uitsluiting (door alle drie genoemd). Maar ook noemen de ambtenaren meer dan één keer het signaleren, begeleiding naar organisaties toe, de activering naar participatie in persoonlijke netwerken, en de activering naar sociaal-culturele participatie.

Ook geven drie ambtenaren aan dat meer samenwerking met organisaties wenselijk zou zijn (zie figuur 5.4 voor de behoefte aan samenwerking per gemeentelijke afdeling). De ambtenaren die meer willen samenwerken, noemen de volgende concrete organisaties:

- Kwintes (een organisatie voor de ondersteuning van mensen met langdurige psychische problemen): rond bemoeizorg en opvoeding.
- Interact Contour (een organisatie die is gespecialiseerd in het begeleiden van mensen met niet-aangeboren hersenletsel): over opvoeding.
- Economische Zaken: voor activering en participatie.
- Reclassering: over re-integratie en opvoeding.
- Stichting MEE (biedt informatie en advies, ondersteuning en belangenbehartiging aan mensen met een beperking): over het bereiken van mensen.

Figuur 5.4 Behoefte aan samenwerking naar gemeentelijke afdeling (N=9)

Deze resultaten komen overeen met de punten die ambtenaren naar voren brengen voor de toekomstige sociale agenda: meer afstemming en betere samenwerking tussen de organisaties. Vooral met de scholen en het onderwijs willen ze intensievere samenwerking. Die samenwerking dient meerdere doelen, maar heeft in alle gevallen te maken met de mogelijkheden van het onderwijs om als ‘vindplaats’ te fungeren van doelgroepen voor ondersteuning en begeleiding. Het gaat dan om zaken als de vroegsignalering van armoede, het voorkomen en aanpakken van laaggeletterdheid, het (mee)begeleiden van de toeleiding naar de arbeidsmarkt, en het benutten van de scholen voor het realiseren van een goede informatievoorziening over de armoedeval en de beschikbare regelingen.

Voor de doelgroepen zonder link met het onderwijs (ouderen, chronisch zieken, nieuwkomers) zullen andere wegen moeten worden gevonden om hen te vinden, te informeren en te betrekken bij activiteiten.

6 *Samen verder werken aan succes: conclusies en aanbevelingen*

De gemeente Lelystad heeft zich als een van de eerste gemeenten in Nederland sterk gericht op het uitwerken en uitvoeren van preventief armoedebeleid. Deze gerichtheid op het voorkomen van het doorgeven van armoede, en vooral de concrete uitwerking van dit beleid, is een voorbeeld voor andere gemeenten. Ook bestaat er in Lelystad een groot draagvlak onder ambtenaren en maatschappelijke organisaties, en hun inzet in het concretiseren van het beleid in de praktijk is enorm. Bij alle betrokkenen is er consensus over de wijze waarop samengewerkt kan worden aan de twee sporen van het armoedebeleid.

Het is opmerkelijk dat deze consensus is ontstaan zonder veel tijd te besteden aan een vergadercircuit om uitgangspunten te delen, problemen te signaleren, doelstellingen te formuleren en maatregelen te plannen. De gemeente Lelystad is een voorbeeld van een voorloper waarin het beleid in de praktijk is ontstaan. We hopen dat de gemeente Lelystad deze positie van voorloper doorzet. Ter ondersteuning daarvan willen we de volgende punten voor een daadkrachtig vervolg van dit armoedebeleid onder de aandacht brengen ten behoeve van de lokale sociale agenda. Het gaat om: de inhoud van het beleid, de samenwerking met alle betrokkenen, het bereiken van de mensen met een minimuminkomen, hun inbreng in het beleid, en het zicht op de effecten van het beleid.

6.1 *De inhoud van het beleid*

De gemeente is van mening dat het gevaar van armoede zo vroeg mogelijk moet worden bestreden. Dit begint al bij kinderen op zeer jonge leeftijd. De ondersteuning van de mensen met een minimuminkomen gebeurt in Lelystad aan de hand van een tweesporenbeleid. We zagen dat het voorkomen van armoede (het eerste spoor) hierbij in vergelijking met inkomensondersteuning (het tweede spoor) de meeste aandacht krijgt. Uit de resultaten van het onderzoek kunnen we het volgende verbeterpunt voor de voortgang van dit eerste spoor noemen.

In de verdere ontwikkeling van het eerste spoor gaat het inhoudelijk om een verschuiving in de houding van vooral professionals die te maken krijgen met kinderen in een achterstandssituatie. Een van onze gesprekpartners signaleerde helder wat er moet gebeuren om die verschuiving in de werkhouding van professionals te bewerkstelligen. Een werkreis naar een Scandinavisch land werkte inspirerend: *'Het gaat om het doorbreken van de scheiding tussen school en thuis. In het project daar gaat het voor 95% om kinderen uit allochtone gezinnen. De directeur gaat bij alle gezinnen op huisbezoek om aan de ouders te vragen wat ze willen voor hun kind. Niet om hen te informeren, maar alleen maar om te luisteren. Hij draaide alles om: als ouders op zaterdagmorgen om 8 uur willen komen kijken dan is hij er, want de mannen werken altijd alle doordeweekse dagen. De kinderen nemen foto's mee van thuis die worden opgehangen. Het is veel meer een gezinsbenadering, waardoor de context van de leefsituatie van de kinderen betrokken wordt bij de kinderopvang.'*

De eerste stappen op dit pad worden in Lelystad al gezet: *'We gaan hier nu starten met het project 'Educatief partnerschap' op een basisschool. Hierin wordt een andere basishouding aangenomen: de leidsters gaan meer naast de ouders staan en willen met ouders samenwerken.'* Voor een goed vervolg van het beleid rond armoedepreventie is het belangrijk om deze nieuwe basishouding en het slechten van een kunstmatige scheiding tussen thuis en school in dit project goed uit te werken en vervolgens te implementeren in alle kinderopvang- en onderwijsvoorzieningen in Lelystad.

6.2 *Het versterken van de samenwerking*

De gemeente Lelystad heeft al belangrijke stappen gezet op het gebied van samenwerking, maar het moment is aangebroken om deze lijn verder door te zetten. Het gaat dan om meer samenwerking binnen de gemeente en om een meer duurzame (structurele) samenwerking met maatschappelijke organisaties, waarbij de gemeente meer de rol van regisseur kan vervullen.

Een verbeterpunt hierbij is het stimuleren van verdere samenwerking en afstemming binnen de gemeente en tussen de gemeente en maatschappelijke organisaties. In Hoofdstuk 4 werd bijvoorbeeld duidelijk dat weliswaar veel ambtenaren met elkaar samenwerken, maar dat tegelijkertijd een substantieel deel (vier van de tien ambtenaren) niet samenwerkt met andere afdelingen binnen de gemeente. Op dit terrein valt nog veel te winnen. De hoofden van afdelingen kunnen die samenwerking binnen de gemeente initiëren en aansturen.

Hetzelfde geldt voor de samenwerking tussen de gemeente en maatschappelijke organisaties. Zeven van de tien ambtenaren geven aan samen te werken met andere organisaties op het gebied van armoede en sociale uitsluiting, maar ook werd duidelijk dat de samenwerking vaak projectmatig plaatsvindt. Om de samenwerking vanuit een praktische invalshoek verder uit te werken, verdient het aanbeveling om na te denken over de ontwikkeling van een (digitale) sociale kaart, waardoor verschillende actoren op het brede terrein van armoedevraagstukken in Lelystad van elkaars (succesvolle) praktijken en dienstverlening op de hoogte zijn en van elkaar kunnen leren. Dit betekent dus niet het opzetten van een nieuw vergadercircuit, maar wel het gebruik maken van nieuwe technologieën om digitaal te communiceren.

6.3 *Het bereiken van de doelgroep*

Uit de interviews en de bestudering van een aantal relevante beleidsdocumenten blijkt dat er een breed palet aan preventieve en inkomensondersteunende maatregelen bestaat, waarbij vooral het wegwerken van achterstanden bij kinderen en jongeren en de wil tot het bieden van maatwerk centraal staan. Deze beleidsoriëntatie wordt in het veld voldoende herkend en bijzonder positief beoordeeld. Dit geldt zowel voor gemeenteambtenaren als voor mensen die actief zijn binnen maatschappelijke organisaties. Desalniettemin zijn er verbeterpunten mogelijk. Zo is het de vraag of iedereen bereikt wordt die recht heeft op een voorziening. De Stichting Kindercentra vraagt zich af of er veel kinderen zijn die niet bereikt worden: *'Het bereik is lastig. We vermoeden dat er een groep is die we niet op de peuterspeelzaal krijgen.'* In Lelystad wordt wel het een en ander ondernomen om de regelingen rond inkomensondersteuning meer onder de aandacht te brengen. Zo zijn er buurtvoorlichters die informatie geven over deze regeling, en besteden de consultatiebu-

reus aandacht aan de mogelijkheid om gratis gebruik te maken van het peuterspeelzaalwerk. Maar de gemeente kan verder werken aan het vergroten van het bereik door het koppelen van databestanden mogelijk te maken. Op het terrein van het bereiken van kleine kinderen is dat bijvoorbeeld nog niet goed geregeld: *'Bij het consultatiebureau gebeurt de registratie nog handmatig, en is een koppeling met de data van de Stichting Kindercentra veel te arbeidsintensief.'*

6.4 *Het betrekken van de doelgroep*

Een volgend aandachtspunt is het vergroten van de betrokkenheid van minima bij de totstandkoming van de initiatieven die op hen gericht zijn. Naast de vertegenwoordiging in de verplichte organen, zoals de Cliëntenraad bij de uitvoering van de Wmo, suggereren verschillende respondenten het idee om de doelgroepen meer bij het beleid te betrekken. Zeker aangezien de gemeente zoveel mogelijk uitgaat van de 'eigen kracht' en het zelforganiserend vermogen van burgers, lijkt een reflectie op wat de verschillende groepen zelf aan ondersteuning verwachten een terecht punt van verbetering. De gemeente zou bijvoorbeeld verschillende mogelijkheden kunnen faciliteren om dit in de toekomst van de grond te krijgen, zoals het instellen van werkgroepen of een online discussieplatform. Door (nog) meer in gesprek te gaan met de doelgroepen van het armoedebeleid neemt het niet-gebruik van regelingen mogelijk af en de herkenning van het armoedebeleid toe.

6.5 *Inzicht in de effecten van beleid*

Het laatste, maar niet het minste aspect dat aandacht verdient is het (tot dusver) geringe inzicht in de effectiviteit van het gemeentelijke armoedebeleid. Los van wat informatie uit gemeentelijke nota's en de gemeentelijke website, is van een samenhangende effectmeting (nog) geen sprake. *'In welke mate heeft het armoedebeleid nu bijgedragen aan het terugdringen van armoede'?* of *'Zijn de doelstellingen gehaald'?* zijn legitieme vragen die in de huidige beleidscontext meer dan ooit relevant zijn. De gemeente kan zich bijvoorbeeld bezinnen op de ontwikkeling van een set van indicatoren die door de jaren heen zullen worden gevolgd om de toegevoegde waarde van het beleid te belichten. Dat dit jaar de eerste Armoedemonitor gepland staat, is een positieve ontwikkeling en wellicht de eerste stap in de richting van meer zicht op de uitkomsten van het armoedebeleid.

7 *Literatuur en documenten*

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2009). *Gemeente op Maat 09: Lelystad*. Den Haag: CBS.

CBS (2006). *Inkomensverdeling alle huishoudens naar inkomensgroepen*. Geraadpleegd via www.cbs.nl.

CBS (2009). *Werkloosheidswet, uitkeringen naar regio, leeftijd en geslacht*. Geraadpleegd via www.cbs.nl.

CBS (2009). *Algemene bijstand, uitkeringen naar geslacht, leeftijd en regio*. Geraadpleegd via www.cbs.nl.

CBS (2009). *Aantal uitkeringen WAO, Wajong en WAZ naar regio*. Geraadpleegd via www.cbs.nl.

CBS (2009). *Regionale Kerncijfers Nederland*. Geraadpleegd via www.cbs.nl.

Meedoen Mogelijk Maken. Integraal Armoedebeleid 2006-2009 (2006). Gemeente Lelystad.

Meedoen is mogelijk, herijking Integraal Armoedebeleid Lelystad 2008 (2009). Gemeente Lelystad.

StimulanSZ (2008). *Minimascan 2008*. Utrecht: StimulanSZ.

Steketee, M., Mak, J., & Tierolf, B. (red.) (2010). *Kinderen in Tel: Databoek 2010*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Verslag Armoedeconferentie 2009. *Over kansen bieden*. (2009). Gemeente Lelystad.

Geraadpleegde websites:
www.lelystad.nl

Bijlage 1 Wensen over de lokale sociale agenda

Hieronder geven we een gedetailleerd overzicht van wensen voor de lokale sociale agenda, zoals die zijn genoemd door de verschillende respondenten.

De wensen van de sleutelinformanten

- Meer aandacht voor het actief betrokken houden van mensen.
- Meer aandacht voor het belang van onderwijs als aanjager van armoedebestrijding.
- Meer aandacht voor prestatiemeting van sociaal beleid.
- Meer aandacht voor 'ont-bureaucratisering'.
- Meer aandacht voor de eigen kracht van burgers.
- Meer aandacht voor duurzame samenwerkingsverbanden.
- Een duidelijker taakverdeling ('wie doet wat').

De wensen van de vertegenwoordigers van de minima

- Niet bezuinigen op maatschappelijke organisaties die als spreekbuis dienen voor de minima.
- Aandacht voor de positie van daklozen.
- Vermijden van teveel regels.
- Het armoedebeleid verder laten zoals het nu is, niet slechter laten worden onder invloed van de economische crisis.

De wensen van de ambtenaren

- De uitvoering van het armoedebeleid.
- Aandacht voor het feit dat minima altijd gedwongen zijn om keuzes te maken: hoe kom ik rond? Hoe kan ik gezond en (toch) goedkoop koken?
- Aandacht blijven besteden aan preventief armoedebeleid.
- Zorgen voor een optimale alertheid van ALLE maatschappelijk betrokken partijen rond het thema armoede en gelijke kansen voor kinderen.
- Aandacht voor de sportdeelname van jonge kinderen.
- Het stimuleren van het zelfstandig ondernemerschap.

De wensen van de medewerkers van maatschappelijke organisaties

- Meer afstemming, contact en samenwerking, resulterend in een langdurig samenwerkingsverband, en een snelle signalering en efficiënte samenwerking rondom klanten (vijf keer genoemd).
- Aandacht voor de armoedeval en blijven inzetten op informatievoorziening over regelingen met behulp van een duidelijk loket en een goede verwijslijst; meer informatie beschikbaar stellen in andere talen; voorlichting geven aan minima via het primair onderwijs (meer dan vijf keer genoemd).

- Extra aandacht voor kinderen en armoede door vroegsignalering op scholen en een preventief aanbod met scholen blijven realiseren (meer dan vijf keer genoemd). gebruik maken van de signalerende functie van de thuismentor.
- Extra aandacht voor sportactiviteiten voor minima.
- Gratis speelzaal voor alle kinderen van minima.
- Aandacht voor laaggeletterdheid vasthouden (School's Cool) en samenwerking met de school organiseren bij nazorg (nog twee jaar na het schoolverlaten) (drie keer genoemd); onderwijs- en armoedebeleid integreren.
- Aandacht voor de startkwalificatie en arbeidsmarktpositie en arbeidsparticipatie van met name jongeren en minderheden; de uitstroom naar arbeid begeleiden (vier keer genoemd).
- Het terugdringen van het sociaal isolement van ouderen door middel van ondersteuning en hulp achter de deur (3 x genoemd).
- Voortzetting van de brede school en sportbedrijfsactiviteiten, een verlengde schooldag.
- Praten met de doelgroep in plaats van over de doelgroep (respect), achterhalen wat ze zelf willen en hen betrekken bij de doelstelling(en) van de sociale agenda (vijf keer genoemd).
- Het voorkomen van schulden bij jongeren (Cashflow) en het aanbod van de schuldhulp ook richten op het voorkomen van recidive.
- Het ondersteunen van alleenstaande ouders/alleenstaande moeders en parttime werken voor hen mogelijk maken.
- Voor minima een vrijwilligersvergoeding en een verruiming van de Wwb in relatie tot bijverdienmogelijkheden regelen.
- Aandacht voor de specifieke demografische opbouw van Lelystad in relatie tot het armoedebeleid en de verborgen armoede in kaart brengen; hoe om te gaan met het veel te grote verschil tussen rijk en arm in Lelystad?
- Aandacht voor chronisch zieken met een minimale uitkering en voor de kosten van verzorging en hulpmiddelen.
- Aandacht voor de positie van nieuwkomers in Nederland.
- (Blijven) opletten dat het geld bij de doelgroepen terecht komt door goed aandacht te geven aan de voortgang van lopende zaken, concrete opbrengsten, het effect van concrete acties, evaluaties, et cetera.
- Culturele vorming voor iedereen toegankelijk maken, zeker voor kinderen van minima.
- Ontmoeting en locaties voor activiteiten.
- Het begeleiden van zorgmijders; begeleid wonen.
- Het werk van Het Kanspunt.
- Aandacht voor hoe om te gaan met een crisisperiode, de afschaffing van het persoonsgebonden budget per 01-07-2010.
- Wat te doen bij bijzonderheden?
- Duidelijk maken dat gratis niet hetzelfde is als zonder verplichting.

Bijlage 2 Over het onderzoek in Lelystad

Het Verwey-Jonker Instituut heeft gebruik gemaakt van kwalitatieve en kwantitatieve bronnen en methoden. Wij hebben:

- bestaand onafhankelijk onderzoek over de gemeente geanalyseerd (waaronder CBS-statistieken);
- relevante beleidsdocumenten bestudeerd;
- interviews gehouden met vier belangrijke spelers in de gemeente Lelystad op het gebied van armoede en sociale uitsluiting (regievoerders);
- een interview gehouden met een vertegenwoordiger van de minima in Lelystad;
- een digitale enquête gehouden onder ambtenaren en medewerkers van maatschappelijke organisaties.

Over de enquête

Methode

Aan ruim 200 respondenten (gemeenteambtenaren en medewerkers van maatschappelijke organisaties) die betrokken zijn bij het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting in Lelystad is via de e-mail een uitnodiging verstuurd voor deelname aan het onderzoek naar samenwerking op dit gebied. De lijst met organisaties en e-mailadressen is door de gemeente Lelystad samengesteld.

Via een link in de uitnodigingsmail kwamen de respondenten terecht bij een vragenlijst. De vragenlijst bestond voor de deelnemers van maatschappelijke organisaties uit 29 vragen en voor de gemeenteambtenaren uit 34 vragen. De vragenlijst kon online worden ingevuld. Als eerste werd een korte introductie gegeven op het Europese jaar ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting en op de deelname van de gemeente Lelystad aan de Stedenestafette en het onderzoek. Hierna konden de respondenten beginnen met het beantwoorden van de vragen. Aan de organisaties en gemeenteambtenaren is na tien dagen een herinnering verstuurd.

De gemeente kreeg de kans om in de enquête drie vragen naar keuze te stellen. Die vragen luiden:

1. Lelystad heeft een tweesporig armoedebelied. Spoor 1 is preventief, gericht op kansen voor jongeren en het bestrijden van overerving van armoede. Spoor 2 is curatief, gericht op financiële tegemoetkomingen om de financiële gevolgen van armoede op te vangen. De gemeente Lelystad wil graag van u weten in welke mate deze sporen herkenbaar zijn in de volgende beleidsmaatregelen. Kunt u per maatregel aangeven in hoeverre u het met de stelling eens bent?

Stelling: De onderstaande maatregelen van de twee sporen zijn herkenbaar in de praktijk van het armoedebeleid.

	Geheel oneens	Oneens	Niet oneens/ niet eens	Eens	Geheel eens	Weet niet/geen mening
Spoor 1 maatregelen:						
Maatregelen gericht op het signaleren van risico's op armoede:						
<ul style="list-style-type: none"> • Signaleren door jeugdgezondheidszorg (JGZ) van 0-4 jaar (consultatiebureau) 						
<ul style="list-style-type: none"> • Signaleren door jeugdgezondheidszorg van 5-18 jaar (schoolarts of jeugdverpleegkundige) 						
<ul style="list-style-type: none"> • Signaleren door consultants Centrum voor Jeugd en Gezin 						
<ul style="list-style-type: none"> • Signaleren door Kans (Het Kanspunt) 						
<ul style="list-style-type: none"> • Signaleren met behulp van handelingsadviezen van de JGZ 						
<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan cursus armoede onder de loep 						
Maatregelen gericht op het doorverwijzen na signalering van risico's op armoede:						
<ul style="list-style-type: none"> • Verwijzen naar Kans (Het Kanspunt) 						
<ul style="list-style-type: none"> • Aanbod opvoed- en opgroei-ondersteuning vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin en Homestart 						
<ul style="list-style-type: none"> • 2 extra dagdelen gratis deelname aan programma voor- en vroegschoolse educatie op de peuterspeelzaal 						
<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan het mentorproject School's Cool 						
<ul style="list-style-type: none"> • Intensivering intakes en schuldhulpverleningstrajecten voor jeugd tot 23 jaar 						
<ul style="list-style-type: none"> • Verwijzen naar het aanvragen van een participatiebijdrage jeugd (voor o.a. sport en culturele activiteiten) 						
Maatregelen gericht op voorlichting:						
<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan cursus armoede onder de loep 						

• Voorlichtingen vanuit Kans						
• Theaterproductie Cash Flow voor het Voortgezet Onderwijs						
Maatregelen gericht op samenwerken:						
• Deelname aan koffieochtenden						
• Deelname aan conferenties Meedoen is Mogelijk!						
• Deelname aan cursus armoede onder de loep						
Spoor 2 maatregelen:						
Maatregelen gericht op het verzachten van armoede:						
• Participatiebijdrage voor jeugd tot 18 jaar						
• Participatiebijdrage voor ouderen vanaf 65 jaar						
• Langdurigheidstoeslag						
• Witgoedregeling						
• Leenbijstand						
• Kwijtschelding gemeentelijke belasting						
• Collectieve ziektekosteverzekering						
• Schuldhulpverlening						
• Reintegratietrajecten						
• inburgeringstrajecten						

2. Geef uw mening over de volgende stellingen (antwoordcategorieën: geheel oneens, oneens, niet eens/niet oneens, eens, geheel eens, weet niet/geen mening):
1. *De gemeente voert met dit beleid in twee sporen een evenwichtig armoedebeleid.*
 2. *Voorkomen van armoede is belangrijker dan het oplossen van armoede.*
 3. *Mijn organisatie vervult een belangrijke rol bij het bereiken van de doelstellingen van het armoedebeleid.*
 4. *Ik voel mij verantwoordelijk voor het bevorderen van sociale insluiting.*
3. In het Lelystadse armoedebeleid mis ik het volgende: (open vraag)

Resultaten

In totaal hebben 55 medewerkers van maatschappelijke organisaties en 10 gemeenteambtenaren de vragenlijst ingevuld. De medewerkers van de maatschappelijke organisaties zijn in dienst bij 38 verschillende organisaties. Vier gemeenteambtenaren zijn werkzaam bij Sociale zaken/Sociale dienst/afdeling Werk en Inkomen, drie bij de afdeling Onderwijs, één bij de afdeling Zorg, één bij Belasting, Burger en Leerlingzaken en één bij 'PWW'. Wanneer het gaat om het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting, dan zijn drie ambtenaren betrokken bij de formulering van het beleid en zijn negen ambtenaren betrokken bij het bewaken van de uitvoering van het geformuleerde beleid. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het aantal respondenten per type organisatie.

Tabel 1.1 Deelnemers aan de digitale enquête

Type organisatie	Aantal deelnemers
Gemeente	10
Professionele organisatie, voornamelijk actief op het gebied van zorg	12
Professionele organisatie, voornamelijk actief op het gebied van welzijn	8
Professionele organisatie, voornamelijk actief op het gebied van financiën	1
Religieuze organisatie (bijv. een kerkelijke organisatie of moskee)	0
Vrijwilligersorganisatie	12
Belangenorganisatie voor minima	0
Ander type organisatie	22
Totaal aantal deelnemers	65

In Lelystad zien we veel organisaties die vallen onder 'ander type'. Dit zijn vooral organisaties op het gebied van onderwijs (14).

Colofon

Opdrachtgever/financier Project Erop af: doen en delen! en de deelnemende gemeenten
Auteurs Drs. T. Nederland
Drs. F.P.S. Dekker
Drs. J. van den Toorn
Omslag Grafital, Valkenswaard
Uitgave Verwey-Jonker Instituut
Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
telefoon 030-2300799
telefax 030-2300683
e-mail secr@verwey-jonker.nl
website www.verwey-jonker.nl

De publicatie

Download via de website: <http://www.verwey-jonker.nl> en www.stedenestafette.nl

ISBN 978-90-5830-393-6

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2010.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.

Partial reproduction is allowed, on condition that the source is mentioned.